ԱՐԱՐԱՏ

ARARAD DAILY NEWSPAPER Օրաթերթ ارارات جريدة يومية سياسية

88-ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 64 (22301) | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 12 ՅՈՒՆԻՍ 2025 | (4 էջ)

ԿԱԶԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ ՊԱՅԹՈՒՄ ԵՒ ԶՈՀԵՐ

Հայաստանի մէջ յաճախ կը կրկնուին կազի արտահոսքէ յառաջացած մահացու պայթումները: Նորագոյնը տեղի ունեցաւ երէկ՝ Գեղարքունիք գաւառի Ճամբարակ քաղաքին մէջ, ուր, նախնական տուեալներով, կազի արտահոսքի պատճառով տեղի ունեցած պայթումէն փլուզուեցաւ կառոյց մը: Ըստ տարածքային կառավարումի եւ ենթակառոյցներու նախարար Դաւիթ Խուտաթեանին, պայթումին պատճառով զոհուած է առնուազն չորս մարդ, վիրաւորուած են 12 ուրիշներ: Նախարարը խոստացաւ անյապաղ օգնութիւն ցուցաբերել, որպէսզի քաղաքացիները չմնան անապաստան:

ԵՈՒՆԻՖԻԼ-Ի ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԿԵՑՈՒԱԾՔԻ ՓԱՓԿԵՑՈՒՄ

Հարաւի մէջ գործող ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերուն նկատմամբ ոտնձգութիւններու շարքին մէջ, Սուր գաւառի Մանսուրի բնակավայրէն խումբ մը երիտասարդներ ճամբան փակեցին ԵՈՒՆԻՖԻԼ-ի ինքնաշարժներուն առջեւ, որոնք շրջուն ջոկատով կը շրջագայէին նշեալ շրջանին մէջ եւ մուտք գործած էին գիւղը, առանց համակարգելու լիբանանեան բանակին հետ:

Լիբանանեան զանազան շրջաններու մէջ ԵՈՒՆԻՖԻԼ-ի խաղաղապահ ուժերուն խոչընդոտումէն եւ միջազգային ուժերուն դէմ գործուած բռնութիւններէն ետք, երէկ բարձրացան քաղաքական եւ կրօնական կոչեր՝ իրավիճակը հանդարտեցնելու եւ խաղաղապահներուն ներկայութիւնը պահպանելու պատգամով:

Խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրի գլխաւորեց խաղաղապահ ուժերու առաքելութեան զօրակցողները եւ հաւաստիացուց, որ հարաւի բնակչութիւնը առաւելագոյնս հետաքրքրուած է իրենց գիւղերուն մէջ խաղաղապահներուն ներկայութեամբ եւ յանձնառու կը մնայ փոխադարձ լաւ յարաբերութիւններուն, որոնք հաստատուած են 1978 թուականէն ի վեր: Վարչապետ Նաուաֆ Սալամ, իր կարգին, դատապարտեց ԵՈՒՆԻՖԻԼ-ի դէմ յարձակումը եւ շեշտեց, որ Լիբանան յանձնառու կը մնայ խաղաղապահներուն առաքելութիւնը երկարաձգելու առաջարկին, պահանջելով անյապաղ ձերբակալել յանցագործները:

Հրզպալլայի «Հաւատարմութիւն Դիմադրութեան» խմբակցութեան անդամ երեսփոխան Ալի Ֆայյատ շեշտեց Լիբանանի մէջ ԵՈՒՆԻՖԻԼ-ի ուժերուն ներկայութեան կարեւորութիւնը: Խօսելով վերջերս խաղաղապահներուն նկատմամբ գործուած բռնութիւններուն մասին, Ֆայյատ ցաւ յայտնեց, թէ ոմանք կը փորձեն աւելի ընդարձակ ծաւալ տալ մանր խնդիրներուն:

Շիիներու գերագոյն խորհուրդի փոխնախագահ շէյխ Ալի Խաթիպ հարաւի բնակչութեան կոչ ուղղեց դրական վերաբերմունք ցուցաբերելու խաղաղապահներուն նկատմամբ, «հիմնուելով մեր ազգային եւ մահմետական արժեհամակարգին վրայ»: Խաթիպ զգուշացուց, որ ԵՈՒՆԻՖԻԼ-ին եւ բնակչութեան միջեւ կրկնուող խնդիրները չեն ծառայեր Լիբանանի ազգային շահերուն, չեն ազատագրեր բռնագրաւեալ հողը եւ չեն զսպեր իսրայէլեան նկրտումները, այլ կը շահագործուին թշնամիին կողմէ՝ վնաս հասցնելու Դիմադրութեան ու մեր արդար իրաւունքներուն:

ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՆԵՐԹԱՓԱՆՑՈՒՄ

Վերջին շրջանին իսրայէլեան ոտնձգութիւններուն աճէն ետք իրավիճակը տակաւին չէ բնականոնացած հարաւային գօտիին եւ Պէյրութի հարաւային արուարձաններուն մէջ: Շուրջ 50 զինուորներէ բաղկացած իսրայէլեան խումբ մը երէկ ներթափանցեց Քֆարքիլայի ուղղութեամբ, ապա որոշ ժամանակ ետք նահանջեց, սահմանային որոշ աշխատանքներու իրականացումէն ետք:

Լիբանանեան բանակէն շրջուն ջոկատ մը երէկ այցելեց Պէյրութի հարաւային արուարձաններու Սէն Թէրէզ շրջանը՝ ստուգելու համար շէնք մը, որ նախապէս յարձակումի ենթարկուած էր վերջին պատերազմին ընթացքին: Նոյն շրջանին մէջ, երէկ շէնք մը փլուզուեցաւ Ապտ էլ Նուր փողոցին վրայ՝ վերջին պատերազմին ընթացքին թիրախաւորումէն կրած ծանր վնասներուն պատճառով:

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ԵՒ ԵՈՒՆԻՖԻԼ-Ի ՄԻՋԵՒ

Պաշտպանութեան նախարար Միշէլ Մնասսա եւ խաղաղապահ ուժերու հրամանատար Արոլտո Սազարօ Եարզէի մէջ ստորագրեցին նոր համաձայնութիւն մը, ըստ որուն՝ խաղաղապահները ֆրանսական աջակցութեամբ կը զօրակցին լիբանանեան բանակի ուժանիւթային եւ սննդական կարիքներուն:

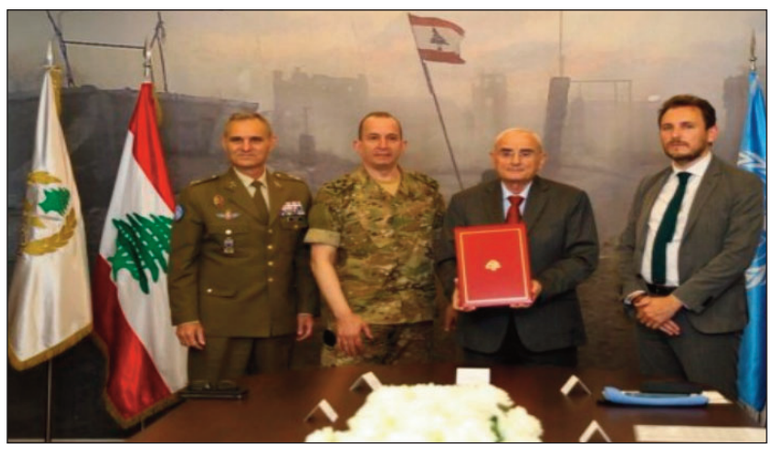

Մնասսա իր արտասանած խօսքին մէջ կարեւորեց բանակ-ԵՈՒՆԻՖԻԼ համագործակցութիւնը, մաղթելով որ ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդը շուտով երկարաձգէ խաղաղապահ ուժերուն առաքելութիւնը:

ԱՈՒՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՃՆՇՈՒՄ ԲԱՆԵՑՆԵԼ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎՐԱՅ

Հանրապետութեան նախագահ Ժոզէֆ Աուն Պաապտայի պալատին մէջ ընդունեց Ֆրանսայի նախագահի յատուկ պատուիրակ Ժան Իվ Լը Տրիանը՝ քննարկելու երկկողմանի

յարաբերութիւնները եւ տարածաշրջանային զարգացումները: Աուն միջազգային ընտանիքէն վերստին պահանջեց ճնշում բանեցնել Իսրայէլի վրայ՝ վերջ դնելու համար անոր շարունակական ոտնձգութիւններուն եւ ապահովելու իսրայէլեան նահանջը Լիբանանի սահմանային բռնագրաւեալ բլուրներէն:

Շարունակութիւնը տեսնել էջ 4

ՀԻԼԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՇԱՐԺՈՎ ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Իրանի արտաքին գործերու նախարար Ապպաս Արաղճի յայտնեց, որ Կիրակի օր հիլէական հարցով բանակցութիւններու շարունակութեամբ պիտի երեւի, թէ Իրանի հիլէական խաղաղ ծրագիրը երաշխաւորող համաձայնութեան մը կնքումը դարձած է աւելի հաւանական: Նախարարին համաձայն, որեւէ համաձայնութեան կնքում պէտք է երաշխաւորէ Իրանի նկատմամբ սահմանուած պատժամիջոցներու ամբողջական չեղարկում եւ եուրանիումի հարստացումի աշխատանքներու շարունակութիւն՝ Հիլէական ուժանիւթի միջազգային գործակալութեան հովանիին տակ: Իրանի պաշտպանութեան նախարարը իր կարգին զգուշացուց, թէ համաձայնութիւն չկնքելու եւ պատերազմ պարտադրելու պարագային Իրան պիտի թիրախաւորէ շրջանին մէջ գործող ամերիկեան խարիսխները, իսկ ամերիկացի զինուորները պէտք է անյապաղ հեռանան տարածաշրջանէն: Իսկ հիլէական ուժանիւթի իրանեան գործակալութեան նախագահ Մոհամմատ Իսլամի կողմնակալ ու քաղաքական համարեց Իրանին վերաբերող միջազգային զեկոյցները: Ան նշեց, որ Թեհրան շարք մը խիստ քայլերու պիտի ձեռնարկէ, եթէ միջազգային գործակալութիւնը առնէ Իրանը թիրախաւորող որոշումներ:

Միւս կողմէ, ամերիկեան զինուած ուժերու կեդրոնական հրամանատարութեան ղեկավար զօրավար Մայքըլ Քըրէլա յայտնեց, որ իրենք պատրաստ են կործանարար սաստիկ ուժ գործածելու՝ խափանելու համար հիլէական զէնքի տիրանալու Իրանի ջանքերը: Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տոնըլտ Թրամփ յայտնեց, որ կը նախընտրէ Իրանի հետ յանգիլ դիւանագիտական համաձայնութեան, խուսափելու համար հաւանական բախումէ: Շեշտելով, թէ կարելի չէ Թեհրանին արտօնել, որ տիրանայ հիլէական զէնքի, Թրամփ մտահոգութիւն յայտնեց, որ իրանցիները ըստ երեւոյթին հետաքրքրուած չեն հիլէական համաձայնութիւն կնքելու առաջարկներով: «Կարծեմ սխալ կը գործեն, սակայն սպասենք, տեսնելու որ ինչ պիտի վճռեն», ըսաւ ամերիկացի նախագահը:

Ինչ կը վերաբերի Չինաստանին, ամերիկացի նախագահը յայտնեց, որ Ուաշինկթըն եւ Փեքին համաձայնութեան կը յանգին տնտեսական ու առեւտրական զանազան թղթածրարներու շուրջ: Ըստ Թրամփի, համաձայնութիւնը ամերիկացիներուն հնարաւորութիւն պիտի տայ կարեւոր մետաղներ ներածելու Չինաստանէն, անոր դիմաց չինացի ուսանողներուն արտօնելով ճամբորդել Միացեալ Նահանգներ՝ հետեւելու համար իրենց համալսարանական դասերուն:

ԱՊԱԿԱՅՈՒՆՈՒԹԻՒՆ ԳԱԼԻՖՈՐՆԻՈՅ ՄԷՋ

Ապակայունութիւնը կը տիրէ ամերիկեան Լոս Անճըլըս քաղաքին եւ այլ շրջաններու մէջ, ուր ոստիկանութեան եւ ցուցարարներուն միջեւ բախումներ տեղի կ'ունենան ապօրինի գաղթականները հետապնդելու որոշումի լոյսին տակ: Լոս

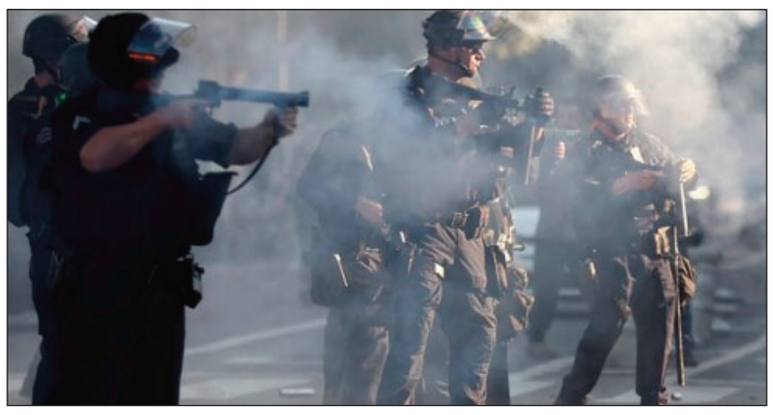

Անճըլըսի ոստիկանութիւնը յայտարարեց, թէ անցնող չորս օրերուն ձերբակալուած է առնուազն 378 մարդ՝ ապօրինի հաւաքներ կազմակերպելու եւ ապահովական ուժերուն նկատմամբ բռնութեամբ վարուելու յանցանքով: Գալիֆորնիոյ նահանգապետ Կէվըն Նիւսըմ յայտնեց, որ պիտի շարունակէ պաշտպանել նահանգի բնակչութեան իրաւունքները եւ այդ հարցով դիմել դատական մարմիններուն: Ան ահազանգեց, որ նախագահ Թրամփն ու իր համակիրները կը շահագործեն առկայ տարակարծութիւնները՝ իրենց իշխանութիւնը ամրապնդելու համար: Թեքսասի նահանգապետ Կրէկ Ապոթ իր կարգին յայտնեց, թէ ազգային պահակագունդէն ուժեր պիտի տեղակայէ նահանգին մէջ՝ վերականգնելու համար կայունութիւնը, անցնող օրերուն այնտեղ եւս տեղի ունեցած անկարգութիւններու լոյսին տակ:

ՅԻՇԵԼՈՎ ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱՊԱՇՏ ԸՆԿԵՐ ԱՐՍԷՆ ՏԱԳԷՍԵԱՆԸ

(Մահուան 7-րդ տարելիցին առիթով)

Արսէն Տագէսեան անունը աւագ սերնդակիցներու համար կը յիշատակուի իբրեւ նուիրեալ հնչակեան, գաղափարապաշտ գործիչ եւ օրինակելի ընկեր: Անոր կեանքն ու գործունէութիւնը կը բնորոշուին որպէս ազնիւ ու անշահախնդիր ծառայութեան կերպար:

Դեռ պատանի հասակին միացած էր Սոցեալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան, իր երիտասարդութեան ընթացքին ըլլալով Ս.Դ.Հ.Կ. «Տխրունի» ուսանողական-երիտասարդական միութեան սիւներէն, որուն ճամբով նաեւ էական նպաստ բերած է Հնչակեան կուսակցութեան գաղափարաբանութեան տարածման: Ընկեր Արսէնի եւ գաղափարակից ընկերներու առաջնորդութեամբ «Տխրունի»ն վերածուեցաւ կազմակերպուած հարթակի մը, որ հայ երիտասարդութիւնը կ'առաջնորդէր կրթութեան, մշակոյթի եւ քաղաքական գիտակցութեան ուղիով:

Ընկ. Արսէն Տագէսեան իր գաղափարի ընկերներով

Ընկեր Արսէն Տագէսեան երբեք պաշտօնի ձգտում չունեցաւ, չնայած որ բոլոր արժանիքները ունէր անոր: Ան երբեք չթուլցուց իր նուիրումը՝ ո՛չ դժգոհելով, ո՛չ ալ երբեւիցէ իր ընկերվարական համոզումէն շեղելով: Շարունակեց գործել լուռ, խոնարհ, բայց անզիջում համոզումով չհեռանալով պատասխանատուութենէ: Իր մտածումները համեստութեամբ արտայայտեց, սակայն եթէ բան մը ունէր ըսելիք՝ կ'ըսէր ուղիղ, մաքուր եւ արդար:

Նախաձեռնող էր եւ հետեւողական: Անաչառ ու անկեղծ: Իր ընկերային շփումներով եղած է անկեղծ, արդարամիտ ու սիրելի: Երբ ան ներգրաւուէր հակասութեան մը լուծման մէջ, բոլոր կողմերը վստահութեամբ կ'ընդունէին ընկերոջ առաջարկները, որովհետեւ ան կանգնած կ'ըլլար արդարութեան ու ճշմարտութեան հիմքերուն վրայ:

Իր առաջարկները չընդունուելու պարագային բնաւ չէր վշտանար վարչութենէն, ընկերներէն կամ գերագոյն մարմինէն: Չէր հեռանար կամ աջ ու ահեակ չէր բամբասեր: Կը շարունակէր իր համոզուած գաղափարին հետեւիլ ամենայն խոնարհութեամբ: Իր նմանները մոմի լոյսի պէս կը փնտռուին օր ցերեկով:

Իր բնաւորութեան նման ալ դաստիարակեց իր երկու զաւակները, որոնք իրենց ապրած հայագաղութներուն մէջ իրենց լայն նպաստը կը շարունակեն բերել ազգապահպանման եւ կուսակցական առաքելութեանց մէջ:

Պէտք չէ մոռնալ իր կողակիցը՝ Սեդա Կիւզէլեանը, որ թեւ ու թիկունք մնաց իր կողքին, երբեմն առաւել թունդ քան գաղափարապաշտ ամուսինը:

Ընկեր Արսէն հայրենասէր մարդ էր: Բոլոր ջանքերը ուղղած էր նաեւ Հայրենիքին նուիրումով ծառայելու մէջ: Իրեն համար իշխանութիւնները՝ նախագահներէն մինչեւ վարչապետները, «եկող ու գացող» էին միայն, իսկ Հայրենիքը՝ անփոխարինելի մշտական յենարան: Կը հաւատար, որ բոլորն ալ այսպէս պէտք է մտածեն ու գործեն՝ Հայրենիքը պէտք է մնայ մեր ամուր հիմքը:

Օրինական մարդ էր եւ մնաց օրինականութեան հետ: Ընկերասէր, մարդասէր, ընկերվարականի բոլոր յատկանիշները կը կրէր ընկեր Տագէսեանը:

Վարած է մաքրամաքուր կեանք, հեռու ծխախոտի կամ խմիչքի չարաշահումներէն:

Ափսոս, շատ ափսոս որ կեանքէն շուտ հեռացաւ, 13 Յունիս 2018-ին, 73 տարեկան հասակին: Դեռ շատ բան ունէր տալիք ան:

20 կախաղաններու 110-ամեակի նախօրէին կ'արժէ իր յիշատակն ալ թարմացնել անվերադարձ մեկնումէն եօթը տարի ետք:

Աստուած հոգին լուսաւորէ:

ԳԱԲՐԻԷԼ ՄՈԼՈՅԵԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ-ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ 70-ԱՄԵԱԿ

Կիրակի, 1 Յունիս 2025-ին, Լոս Անճելոսի եւ շրջակայքի հայութեան ժամադրավայրը դարձած էր Հայց. Առաքելական եկեղեցւոյ Պըրպէնքի առաջնորդանիստ Ս. Ղեւոնդ Մայր տաճարը, որ բերնէ բերան լեցուն էր հաւատացեալներով: Մատուցուող Ս. պատարագին կը նախագահէր Արեւմտեան թեմի Առաջնորդ՝ գերշ. Տ. Յովնան արք. Տէրտէրեան: Ներկայ էր նաեւ Թեմական խորհուրդի ատենապետ տիար Էրիք Ղուկասեան՝ իր տիկնոջ Ատրինէի հետ, ինչպէս նաեւ Ս.Դ.Հ.Կ. Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիչ մարմինի ատենապետ Միհրան Խաչատուրեան եւ յարակից կառոյցներու եւ կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ:

Պատարագի կիսուն տեղի ունեցաւ արարողակարգային ընդհատում: Առաջորդ Յովնան Սրբազան խորան բարձրացաւ, իր շուրջ ունենալով Տէր Մանուկ աւ. քհնյ. Մարգարեանն ու Տէր Խաժակ քհնյ. Շահպազեանը, ողջունեց օրուան մեծարեալ Գաբրիէլ Մոլոյեանը, որ կը ներկայանայ եօթը տասնեակ տարիներու մեծ վաստակով, արժանի այս գնահատանքին: Այնուհետեւ Տէր Մանուկ աւ. քհնյ. կարդաց առաջնորդ Յովնան Սրբազանի «Գիր Օրնութեան եւ Գնահատականաց առ հաւատարիմ զաւակն Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ մեծարեալ տիար Գաբրիէլ Մոլոյեանին» պաշտօնական գրութիւնը:

Արդարեւ, այդ գրութեան մէջ սրբազանը կ'ընգծէ.

«*Ձեր ողջ կեանքը բնորոշուեցաւ հմուտ եւ լուսամիտ լրագրողի, խմբագրի եւ կրթական մշակի պատուաբեր հանգամանքներով: Տասնամեակներ շարունակ, բացառիկ նուիրումով ծառայեցիք նախ Միջին Արեւելքի եւ ապա Գալիֆորնիոյ մէջ հայ ազգային, քաղաքական, կրթական, համայնքային, մշակութային ու լրագրական ասպարէզներուն մէջ, որոնց համար արժանացաք բոլորիս յարգանքին ու մեծարանքին: Լիբանանի մէջ, այլ գործընկերներու հետ, հիմնեցիք Նոր Սերունդ Մշակութային Միութիւնը, ԱՄՆ փոխադրուելով շարունակեցիք Ձեր օգտաշատ ծառայութիւնները բերել ազգային, հասարակական, կրթական եւ մշակութային բնագաւառներու մէջ եւ ձեռնհասօրէն վարեցիք զանազան պատասխանատու պաշտօններ: Բազմաթիւ անգամներ ստանձնեցիք ՍԴՀԿ Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիչ մարմինի ատենապետութիւնը: Երկար տարիներ եղաք Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան ատենապետը: 1984-ին, խումբ մը ուսումնատենչ ընկերներու աջակցութեամբ իրականութիւն դարձուցիք հայկական ամէնօրեայ վարժարան մը ունենալու երազանքը՝ «Յովսէփեան» վարժարանը, որ կենսական ջիղը դարձաւ շրջանի հայութեան կենսունակութեան, եւ, Հայ եկեղեցւոյ կողքին, նորահաս սերունդներու մէջ հայկական գիտակցութեան եւ հայապահպանութեան ամրապնդման: Առ ի գնահատութիւն ձեր երկարամեայ ազգօգուտ ծառայութիւններուն, 2005 թուականին, արժանացաք Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի հայրապետական կոնդակին եւ պարգեւատրուեցաք «Սուրբ Ներսէս Շնորհալի» շքանշանով:*

«*Մեծարեալ տիար Գաբրիէլ Մոլոյեան, Ձեր ծննդեան 92-րդ տարեդարձին առթիւ մեր աղօթքն ու մաղթանքն է, որ Աստուած առողջութիւն շնորհէ Ձեզի, որպէսզի Ձեր վաւերական հայու, հօր ու մեծ հօր գուրգուրանքները ընդերկար շաղախուին Ձեր զաւակին, թոռներուն ու հարազատներուն կեանքին հետ:*

«*Ի գնահատութիւն Ձեր եօթը տասնամեակներու անխոնջ ու բոլորանուէր ծառայութեանց, այսու դուք կը դառնաք երկրորդ անձը, որուն անունը պիտի արձանագրուի Արեւմտեան թեմի 100-ամեակին առթիւ պատրաստուած հարիւրամեակի մեծարեալներու անունը կրող մարմարեայ ցուցատախտակին վրայ*»:

Այս առթիւ, Յովնան Սրբազանը մեծարեալ Գ. Մոլոյեանի տիկնոջ՝ Մարիային նուիրեց 100-ամեակի առթիւ պատրաստուած կնոջական թանկարժէք շղարշ մը, իսկ օրուան պատարագիչ Տէր Խաժակ քհնյ. Շահպազեանի քահանայական օծման 17-րդ տարեդարձին առթիւ իրեն նուիրուեցաւ պատարագի ընթացքին գործածուող սկիհ մը:

Իր ելոյթի աւարտին, Յովնան Սրբազանը անձնապէս եւ Թեմական խորհուրդի ատենապետ Տէրիք եւ Ատրինէ Ղուկասեանի, քահանայից դասի ու ներկայ հաւատացեալներուն անունով շնորհաւորեց Գաբրիէլ Մոլոյեանն ու իր ազնուափայլ տիկինը, աղօթելով որ բարձրեալ Աստուած մշտապէս օրհնէ եւ քաջառողջ ու երկար տարիներու իմաստուն եւ բեղուն գործունէութիւն պարգեւէ անոնց, ներշնչելով նորահաս սերունդները եկեղեցին սիրելու, ազգը սիրելու, մշակոյթի առջեւ խոնարհելու եւ իմաստաւորելու իրենց կեանքը:

Այնուհետեւ ներկաներուն մէկ մասը համախմբուեցաւ առաջնորդական համալիրի «Համբար» սրահը, ուր տեղի ունեցաւ գինեծօն եւ հայկական ուտեստի հիւրասիրութիւն: Այստեղ Յովնան Սրբազանը բաժակ բարձրացնելով առաջարկեց քաջառողջ եւ երկար ու բեղմնաւոր տարիներու կենաց խմել մեծարեալ Գաբրիէլ Մոլոյեանին եւ իր կնոջ Մարիային: Պատասխան խօսքով հանդէս եկաւ օրուայ մեծարեալը եւ իր սրտաբուխ խորին շնորհակալութիւնները յայտնեց Արեւմտեան թեմի բարեջան առաջնորդ Տէր Յովնան արք. Տէրտէրեանին, Թեմական խորհուրդին, Ս.Դ.Հ.Կ. Վարիչ մարմինին, յարակից կառոյցներուն, բարեկամներուն եւ համակիրներուն իրենց աջակցութեան եւ զօրակցութեան համար:

Ստեղծուած ընկերական ջերմ եւ համակրալիր մթնոլորտին մէջ առկայ էր տօնական բարձր տրամադրութիւն: Եղան նաեւ հաճելի անակնկալներ: Մեներգներով հանդէս եկան շնորհալի կատարողներ՝ երգչուհի Սիւզի Մազմանեան եւ Յարութ Տէր Դաւիթեան, որոնք իրենց ազգային եւ հայրենասիրական երգերով առաւել եւս ջերմացուցին արդէն իսկ խանդավառ մթնոլորտը:

Յետմիջօրէին ներկաները ակամայ բաժնուեցան սրահէն, շնորհաւորելով օրուան մեծարեալը, իրենց հետ տանելով եզակի նախաձեռնութեան մը առթած յիշարժան տպաւորութիւնները:

«Մասիս» շաբաթաթերթ - ԱՄՆ

ԻԱ. ԴԱՐՆ ՈՒ ՀԱՅ ԿԻՆԸ

ԱՆԻ ԹՈՐԱՆԵԱՆ (Երեւան)

Դ. դարէն սկսեալ, տարբեր ժամանակներու կտրուածքով գրաւոր վկայութիւններ հասած են մեզի, ուր շեշտուած կը գտնենք հայ կնոջ եւ տղամարդու իրաւունքներու հաւասարութեան մինչ օրս չսպառած նիւթը:

ԺԲ. դարուն, կրօնաւոր, տասէն աւելի գիրքերու հեղինակ, գիտնական, իրաւագէտ եւ առակագիր Մխիթար Գոշ ըսած է՝ «Կրթուած կինը գանձ է հասարակութեան համար»: Անոր նշանաւոր «Դատաստանագիրքը» դրոյթներ կը ներկայացնէ բռնի ամուսնութիւններու դէմ, կը խրախուսէ սեփականութեան հաւասար բաժանումը, կը խօսի իգական սեռին պատիւն ու արժանապատուութիւնը յարգելու, անոր ամուսնական տարիքի, ամուսնալուծուելու, կրկին ամուսնանալու եւ այլ իրաւունքներու մասին:

Այսպիսի ձեւակերպումի մը կը հանդիպինք հայկական առաջին սահմանադրութիւնը համարուող «Որոգայթ փառաց» երկին մէջ (ԺԸ. դար), որ շարադրուած է Շահամիր Շահամիրեանի կողմէ. «Մարդկային արարածը, հայ ըլլայ, թէ այլ ազգի ներկայացուցիչ, տղամարդ, թէ կին, Հայաստան ծնած ըլլայ, թէ անոր սահմաններէն դուրս, պէտք է ապրի հաւասարութեան մէջ եւ հաւասար ըլլայ իր ծաւալած գործունէութեան մէջ: Ոչ ոք իրաւունք ունի հպատակեցնել ուրիշները, իսկ աշխատողները պէտք է վճարուին այնպէս, ինչպէս սովորաբար կը վճարուին ծաւալուած գործունէութեան համար»:

Կնոջ իրաւունքի եւ իրաւահաւասարութեան վերաբերեալ գրեթէ նոյն բովանդակութիւնը կը գտնենք 1860-ին Կոստանդնուպոլսոյ մէջ ընդունուած «Ազգային սահմանադրութեան» մէջ:

Հայոց պատմութեան բոլոր փուլերուն կինը միշտ եղած է, այսօր ալ կը շարունակէ մնալ ազգի գոյութեան ու յարատեւումի յենասիւնը: Իրմով է, որ ընտանիքը կը միաւորուի, իրմով է, որ կը պահպանուին աւանդոյթները, իր աչալուրջ հսկողութեամբ է, որ հասակ կ'առնեն սերունդները:

Մեր աստուածուհիները, թագուհիները, մինչեւ իսկ պարզ շինական կինը, առանցքային տեղ գրաւած են հազարամեակներու պատմութեան մէջ: Ձուր չէ, որ մօր մարմնաւորումով կը ներկայացուի հայրենիքը՝ «Մայր Հայաստան». զուր չէ «մայրաքաղաք» անուանումը, զուր չէ, որ «մայրուղի» կ'անուանեն մեծ քաղաքներու ընդարձակ պողոտաները, զուր չէ, որ «Մայր Աթոռ» կը կոչուի մեր հոգեւոր-վարչական կեդրոնը… Կինը ընդհանրապէս եւ մայրը՝ յատկապէս, միշտ իրենց պատուաւոր տեղը գրաւած են մեր հանրային կեանքին մէջ:

Սակայն գանք, հասնինք մեր օրերուն:

Կնոջ դերը դարերու ընթացքին զարգացում ապրած է, իսկ 21-րդ դարուն, պէտք է նշել, շատ աւելի մեծ ու բազմազան դարձած են ակնկալութիւնները իրմէ: Պատճառը, բնականաբար, ժամանակակից հասարակարգի բարդութիւններն են, երբ աւանդական դերերը նոր իմաստ կը ստանան եւ ամէն նոր օր դուռ կը բանան նոր կարելիութիւններու:

Կինը բազմաշերտ անհատականութիւն եղած է միշտ: Ան կարիք ունի յարմարելու հմտութեան, ճկունութեան եւ սեփական եսի զօրեղ զգացողութեան, քանի որ պարտաւոր է հաւասարակշռել ընտանիքը, աշխատանքային գործունէութիւնը եւ անձնական ձգտումները: Ժամանակակից կնոջ կեանքին մէջ էական բաղադրիչներ են իր անկախութիւնն ու կայունութիւնը: Յաջողութեան հասնելու համար կինը թէ՛ նիւթական, թէ՛ զգացական առումով պէտք է ըլլայ ինքնավստահ: Իր աշխոյժութեամբ, ղեկավարելու ձիրքով եւ ամէնօրեայ փոխազդեցութիւններու միջոցաւ ան կոչուած է մարտահրաւէր նետելու կարծրատիպերուն, կոտրելու խոչընդոտները եւ ստեղծելու շատ աւելին պարփակող միջավայր: Աշխարհը օր-օրի աւելի ու աւելի փոխկապակցուած կը դառնայ եւ կինը յաճախ կ'ընկալուի որպէս իր ընտանիքին եւ համայնքին յուզական խարիսխը, որմէ կ'ակնկալուի հանդուրժողականութիւն եւ համագործակցութեան ոգի:

Բարձր կը գնահատուի այն կինը, որ յաջողած է կառավարել յարաբերութիւնները, կողմնորոշուիլ ընդհարումներու ընթացքին, միաժամանակ պահպանելով դրական ընկերային միջավայր:

Այսօր նոր իմաստ ստացած է նաեւ կանացիութիւնը, որ ձեւով մը ձեռնոց է՝ նետուած հին ըմբռնումներու դէմ: ԻԱ. դարու կին ըլլալ կը նշանակէ ընդգրկել ինքնութեան եւ անոր արտայայտութիւններուն բազմազան լուսապատկերը: Իր ընտրած վարքագիծով կամ ապրելակերպով (անշուշտ զանց չառնելով որոշակի չափանիշներ) կինը իր անհատականութիւնն է, որ կ'արտայայտէ եւ վեր կը կանգնի հասարակական կանոններէն, որոնք շատ անգամ կը սահմանափակեն իր ներուժը: Մերօրեայ կինը գիտէ կարեւորել իր հոգեկան եւ ֆիզիքական առողջութիւնը, բայց դիւրին չէ բազմաթիւ պարտականութիւններու եւ պարտաւորութիւններու առընթեր կառավարել աշխատանք-ընտանիք-անձնական կեանք հաւասարակշռութիւնը:

ԻԱ. դարը դեռ չէ հասած տղամարդ-կին հաւասարութեան: Կին-մօր մը ֆիզիքական եւ յուզական ծանրաբեռնութիւնը միշտ գերազանցած է տղամարդունը, բայց այս մէկը արդէն բնութեան «մեղք»-ն է…

Երբ կ'ըսենք «ԿԻՆ», անշուշտ նկատի ունինք նաեւ հայ կինը, որ եթէ կը տարբերի աշխարհի այլ ազգութիւններու կիներէն, ապա կը տարբերի իր նուիրումին չափով: Նուիրում՝ բառին ամենալայն իմաստով: Եւ նշեմ նաեւ, որ «հայ կին» ըսելով, նկատի ունիմ ոչ միայն Հայաստանի, այլ նաեւ Սփիւռքի հայ կինը, այս անգամ այն տարբերութեամբ, որ Հայաստանի կին-մայրը ամէնէն սուղը՝ իր որդիները կ'ընծայէ Հայրենիքի պաշտպանութեան: Այս սուրբ պարտականութիւնը իրն է բացառապէս:

ԻԱ. դարու հայ կինը միաձուլումն է աւանդական արժէքներու եւ ժամանակակից միտումներու, որ աւելի ու աւելի կը կատարելագործուի բարձրագոյն կրթութեամբ եւ արհամարհելի չէ թիւը անոնց, որոնք կարեւորագոյն դիրքերու հասած են իրաւունքի, բժշկութեան, ճարտարագիտութեան ու արուեստի ասպարէզներուն մէջ: Հայ կանայք թէ՛ Սփիւռքի, թէ՛ Հայաստանի մէջ սկսած են հաւասարակշռել աւանդական դերերը մասնագիտական գործունէութեան հետ: Անոնք պետական բարձր պաշտօններ ունին, ձեռնարկատէրեր են, ճարտարագէտներ, մանկավարժներ եւ շատ մը այլ ոլորտներու առաջատարներ, որոնք էականօրէն կը նպաստեն իրենց երկիրներու զարգացման: Քիչ չեն նաեւ այն կիները, որոնք ազդեցիկ դերեր ստանձնած են արուեստի, գրականութեան, երաժշտական աշխարհի մէջ: Անոնք իրենց ընտրած հարթակները կ'օգտագործեն արտայայտելու ժամանակակից խնդիրները, ինչպէս նաեւ սատարելու համաշխարհային մշակութային երկխօսութեան:

Հակառակ ժամանակակից տեղաշարժերուն, ընտանիքը հայ կանանց մեծամասնութեան համար կը շարունակէ մնալ կեանքի հիմնաքարը եւ մեծամասնութեան համար առաջնահերթ կը մնայ ընտանիքին բարեկեցութիւնը: Հայաստանցի կինը նախանձելի է իր տոկունութեամբ, մասնաւորաբար պատմական մարտահրաւէրներու եւ տարածաշրջանային հակամարտութիւններու շարունակական ազդեցութեան դիմաց: Սփիւռքի հայ կինը, մինչդեռ, նշանակալի դեր կը խաղայ իր համայնքէն ներս՝ նպաստելով օտար երկրի մէջ հայոց լեզուի եւ մշակոյթի պահպանումին: Բազմաթիւ սփիւռքահայ կիներ ներգրաւուած են բարեգործական շարժումներու մէջ եւ կ'աջակցին Հայաստանի կրթական, մշակութային եւ մարդասիրական շատ մը ծրագրերու, միաժամանակ համաշխարհային հարթակներու վրայ ջատագովելով հայկական խնդիրները:

Միով բանիւ, ԻԱ. դարու հայ կինը տինամիք կերպար է, որ պայքարի մէջ է իր արժանի տեղը գրաւելու այս բարդ ու զարգացող աշխարհին մէջ՝ միաժամանակ նպաստելով ինչպէս իր նեղ շրջանակին, այնպէս ալ աւելի լայն հանրութեան:

ԻԱ. դարուն շատ աւելի մեծցած է հայ կնոջ դերը ոչ միայն որպէս ընտանիքի յենասիւն, այլ որպէս տարբեր ասպարէզներու մէջ իր ուրոյն դերն ու ձայնը պարտադրող մասնագէտ:

Այսօր կնոջ դերը զգալի վերափոխումի ենթարկուած է իր տեսանելիութեամբ եւ տարբեր ոլորտներու մէջ մասնակցութեամբ՝ ներառեալ քաղաքականութիւնը, առեւտրական ասպարէզը, գիտութիւնը եւ արուեստը:

21-րդ դարու կինը աւելի հզօր է, քան երբեւէ:

Հայ երաժշտական Գոհարներէն

ՍԵՊՈՒՀ ԱԲԳԱՐԵԱՆ (1930–2014)

Ծննդեան 95-ամեակ

Սեպուհ Աբգարեանը մեծարժէք հայ երաժիշտ, երգահան, խմբավար, ձայնասփիւռի հաղորդավար ու մշակութային գործիչ մըն էր, որ իր ամբողջ կեանքով ու ստեղծագործութեամբ ծառայեց հայ ժողովուրդի հոգեւոր ու արուեստի հարուստ աւանդներուն:

Կեանքի ու ուսումնառութեան սկիզբը

Ծնած է 12 Յունիս 1930-ին, Կիպրոսի Նիկոսիա քաղաքը: Հայրը՝ սասունցի արմատներով: Ընտանիքը վաղ տարիքին տեղափոխուեցաւ Պէյրութ, ուր ան սկսաւ իր երաժշտական ուսումը՝ Էդուարդ Տարօնեանի եւ Բարսեղ Կանաչեանի մօտ: 13 տարեկանին ընտանիքը դարձեալ փոխադրուեցաւ՝ այս անգամ Հալէպ: Այնուհետեւ մեկնեցաւ Փարիզ՝ երաժշտական բարձրագոյն ուսման նպատակով:

Ուսուցչական եւ ձայնասփիւռային գործունէութիւն

Փարիզէն վերադարձին, Աբգարեան հաստատուեցաւ Կիպրոս եւ իր ուսուցչական գործունէութիւնը շարունակեց հայկական վարժարաններէն մէկուն մէջ՝ իբրեւ երգչախումբի խմբավար: Միաժամանակ, երկու այլ հայերու հետ հիմը դրաւ Կիպրոսի հայկական ձայնասփիւռի հաղորդումներուն, որոնք ղեկավարեց ու վարեց շուրջ 46 տարի՝ դառնալով համայնքի մշակութային ինքնութեան պահապան ձայնը: Միաժամանակ պաշտօնավարեց Մելգոնեան կրթական հաստատութեան մէջ որպէս երգչախումբի ղեկավար եւ դասաւանդեց արուեստի պատմութիւն:

Երաժշտական ստեղծագործութիւն եւ «ԳՈՀԱՐ» համոյթ

Սեպուհ Աբգարեան հեղինակած է բազմաթիւ սիմֆոնիկ, կամերային, խմբերգային գործեր ու «օրաթորիօ»ներ, որոնք կատարուած են աշխարհի զանազան քաղաքներու մէջ՝ Փարիզ, Թոքիօ, Լիբանան, Կիպրոս, Միացեալ Նահանգներ: Անոր ամենանշանաւոր նախաձեռնութիւններէն մէկը եղաւ 140 երաժիշտներէ եւ 12 մեներգիչներէ կազմուած «ԳՈՀԱՐ» սիմֆոնիկ նուագախումբի եւ երգչախումբի գեղարուեստական ղեկավարումը: Այս համոյթը համերգներով հանդէս եկած է թէ՛ Հայաստանի, եւ թէ՛ Սփիւռքի բազմաթիւ գաղթօճախներուն մէջ:

Վախճան եւ յուշ

Սեպուհ Աբգարեան մահացած է 5 Օգոստոս 2014-ին, իր ծննդավայր Նիկոսիոյ մէջ: Իր անունը կը յիշուի իբրեւ նուիրեալ մշակութային գործիչ, որ իր ամբողջ էութեամբ ծառայեց հայ երգին, լեզուին ու ոգիին:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՃԻՊԵԱՆ ՆՈՒԱԳԵՑ ԱՅՆՊԷՍ՝ ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ԲԱԲԱԽԷՐ ԻՐ ՍԻՐՏԸ

6 Յունիս 2025 թուականին, Վիեննայի մէջ կեանքէն անժամանակ հեռացաւ տաղանդաւոր լիբանանահայ դաշնակահար եւ ճազ երաժիշտ Յովհաննէս Ճիպեան: Ան ապրեցաւ ու ստեղծագործեց՝ երաժշտութիւնն ու մարդոց սրտերը իրար կապող կամուրջ դառնալով: Իր ապրած ճամբան ոչ միայն նուագի արուեստ էր, այլ՝ նուիրում, զգացմունք եւ հաւատարմութիւն հայ մշակոյթին:

Ծնած է Պէյրութ, Ճիպեան առաջին երաժշտական ուսումը ստացած է Ազգային երաժշտանոցի մէջ: Սակայն իր ճակատագիրը կը փոխուի 1989 թուականին, երբ Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմը կը մղէ զինք դէպի Վիեննա: Եւ այնտեղ՝ Եւրոպայի սրտին մէջ, սկսած է իր նորագոյն ու ազդեցիկ ուղին: 1997-ին աւարտած է Ֆրանց Շուպերթի երաժշտանոցը՝ ստանալով համերգային եւ ճազային դաշնամուրի կրկնակի մասնագիտացում:

Ճիպեան իր ձայնով եւ մատներու յարափոփոխ մեղեդիով հմայեց բազմաթիւ սրահներու լսարաններ: Ան ելոյթներ ունեցաւ Եւրոպայի քաղաքներուն մէջ, Ճիպեան բազմաթիւ համերգներով ներկայացած է Եւրոպայի տարբեր երկիրներու մէջ եւ երկար տարիներ անփոխարինելի մասնակցութիւն ունեցած է վիեննական ճազային կեանքին, համագործակցելով միջազգային ճանաչում ունեցող երաժիշտներու հետ:

Անոր նուիրումին օրինակն էր նաեւ դասաւանդումը՝ ճազի եւ յանկարծանուագումի (improvisation) սիրով ու նրբութեամբ փոխանցումը նոր սերունդին:

Ճիպեանի անժամանակ մահը, որ տեղի ունեցաւ Վիեննայի մէջ, խոր ցաւով ընդունուեցաւ երաժշտական համայնքին կողմէ: Իր գործընկերները զինք յիշեցին իբրեւ «լուսաւոր ընկեր», «մարդկային բարութեան մարմնացում» եւ «բեմի խոհուն պատուիրակ»:

Անոր հոգին յաւիտեան պիտի ապրի բոլոր այն սրտերուն մէջ, որոնք ճանչցած ու սիրած են այս մեծ մարդը: «Բայց մենք վստահ ենք, որ ան այժմ համերգներ կու տայ շատ աւելի վեհաշուք վայրերու մէջ, քան այստեղ», գրած են ողբացեալի երաժիշտ ծանօթները համացանցին վրայ:

ARARAD DAILY NEWSPAPER

Tel.-Fax: 01-565599 | P.O.Box: 175275 Mar Mikhael
Beirut | Lebanon | www.araraddaily.com
email: araradoratert@gmail.com

ارارات جريدة سياسية يومية أرمنية
تصدر عن شركة ماسيس للصحافة والنشر (ش.م.م.)

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պատրաստեց ԳԷՈՐԳ ՆԱԹԱԼԻ (ԵԱՋԸՃԵԱՆ)

– Աթանեսեան Գարիկ, Գալստեան Միհրան, Յակոբեան Գայիանէ, Անգելուշ Լուսինէ, «Պատերազմ եւ յիշողութիւն. Արցախեան երկրորդ պատերազմի յուշարձանացման հիմնախնդիրը», ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտութեան եւ ազգագրութեան հիմնարկի հրատարակչութիւն, Երեւան, 2024, 168 էջ (2021-2023-ին դաշտային աշխատանքներու միջոցով հաւաքուած նիւթերու ներկայացում եւ վերլուծութիւն): Հրատարակուած է ՀՀ կրթութեան, գիտութեան, մշակոյթի եւ մարմնամարզի նախարարութեան Բարձրագոյն կրթութեան եւ գիտութեան կոմիտէի գանձատրումով:

– Ալեքսանեան Նունէ (կազմող, թարգմանիչ եւ հարցավար), «Սերկէյ Փարաճանով. Յաւերժական շարժում», «Վերնատուն» հրատարակչութիւն, Երեւան, Մայիս 2025, 256 էջ (15 x 23 սմ.) (շարժարուեստի ականաւոր բեմադրիչի կեանքին առնչուած տարբեր նիւթերու ժողովածու՝ նամակներ, հարցազրոյցներ, յուշեր, խոհագրութիւններ եւ այլն):

– Էօրտեքեան Յովիկ, «Հ.Բ.Ը.Միութեան հայրենական գործունէութիւնը 1991-2021 տարիներուն (ակնարկ)», հեղինակային հրատարակութիւն, «Զանգակ» հրատարակչութեան տպարան, Երեւան, 2025, 368 էջ (15 x 20,7 սմ.) (Հ.Բ.Ը. Միութեան հայրենական երեսնամեայ գործունէութեան ամբողջական ներկայացումը, անձնանուններու եւ օգտագործուած գրականութեան ցանկեր): Հատորը հրատարակուած է Հ.Բ.Ը.Միութեան «Լեւոն Ջ. Սիւրմէլեան» հիմնադրամի աջակցութեամբ:

– Կեցոյեան Գարլոս Ն. (Ketzoian Carlos N.), «Ուրուկուէյ 1965 – Հայոց ցեղասպանութեան առաջին ճանաչումը» (Uruguay 1965 – Primer reconocimiento del genocidio armenio), յառաջաբանը՝ Վանիա Մարգարեանի, «Պերրեթին» հրատարակչութիւն (ediciones del Berretin), Մոնթէվիտէօ, Ապրիլ 2025, 254 էջ (15,5 x 21,7 սմ.) (Հայոց ցեղասպանութիւնը առաջինը ճանչցած պետութեան՝ Ուրուկուէյի համապատասխան օրէնքի գործընթացի ամբողջական պատմութիւնը, աղիւսակներ, ձեռնարկներու եւ որմազդներու լուսանկարներ, օգտագործուած աղբիւրներու, գրականութեան եւ յապաւումներու ցանկեր) (սպաներէն):

– Համբարձումեան Նաիրա, «Էլպիս Կեսարացեան – Էսսէներ, բանաստեղծութիւններ, նամակներ», «19-րդ դարու արեւմտահայ կին հեղինակներ» մատենաշար, «Էտիթ փրինթ» հրատարակչութիւն, Երեւան, 2025, 172 էջ (հայերէն կնոջական առաջին պարբերաթերթի՝ «Կիթառ»ի խմբագիր եւ հրատարակիչ, հայկական կնոջական շարժման առաջին դէմքերէն Էլպիս Կեսարացեանի գործունէութիւնը՝ անոր թողօնին ներկայացումով): Լոյս տեսած է «Յովսէփ եւ Գարոլին Նալպանտեան» հրատարակչական հիմնադրամի միջոցներով:

– Մերրէ Քարին (Merret Carine), «Արեւելքի քրիստոնեաները եւ Ֆրանսան. Փոթորկոտ կիրքի հազար տարի» (Les Chrœtiens d'Orient et la France: Mille ans d'une passion tourmentée), յառաջաբանը՝ Ժան-Ֆրանսուա Գոլոսիմոյի (Jean-François Colosimo), «Պալլան» (Balland) հրատարակչութիւն, Փարիզ, 23 Յունուար 2025, 458 էջ (15,2 x 23,5 սմ.) (զգալի տեղ յատկացուած է Ֆրանսայի դերին հարիւր տարի առաջ Կիլիկիոյ մէջ եւ վերջին տասնամեակներուն՝ Արցախի հարցին մէջ) (ֆրանսերէն):

– Միրաք-Վայսպախ Միւրիէլ (Mirak-Weissbach Muriel), «Գերմանացի զօրավար մը եւ Հայկական ցեղասպանութիւնը – Օթթօ Լիման ֆոն Զանտերսը պատուի եւ պետութեան միջեւ» (A German General and the Armenian Genocide – Otto Liman von Sanders between Honor and State), «Պերկահն» (Bergahn) հրատարակչութիւն, Նիւ Եորք եւ Օքսֆորտ, Յուլիս 2025 (Օսմանեան բանակին մէջ ծառայած գերմանացի զօրավարին առնչութիւնները Մեծ Եղեռնին հետ) (անգլերէն):

– «Յովհաննէս Քաջազնունին ճարտարապետ», հրատարակութիւն Համազգային հայ կրթական եւ մշակութային միութեան Երեւանի գրասենեակի, Երեւան, 2025 (15 Հոկտեմբեր 2024-ին Երեւանի մէջ կայացած գիտաժողովի զեկուցումները):

– «Յուշամատեան Հայ ազգային բուժարանի հարիւրամեակի», խմբագիր՝ Վարուժան Թենպէլեան, հրատարակութիւն Հայ Ազգային բուժարանի խնամակալութեան, Պէյրութ, 2024, 140 էջ (Լիբանանի Հայ Ազգային բուժարանի (1923-1938՝ Մասամբլէյն, 1938-էն՝ Ազունիէ) համապարփակ պատմութիւնը, լուսանկարներ):

– Պենտաուտ Վիթթորիօ Ռոպիաթի (Bendaud Vittorio Robiati), «Անմոռուկ – Հայոց ցեղասպանութեան պատմութիւնը եւ մոռացութիւնը» (Non ti scordar di me – Storia e oblio del Genocidio Armeno), յառաջաբանը՝ Փաուլօ Միելիի (Paolo Mieli), վերջաբանը՝ Անթոնիա Արսլանի (Antonia Arslan), «Լիպերիլիպրի» (Liberilibri) հրատարակչութիւն, Հռոմ, 9 Ապրիլ 2025, 216 էջ (11,9 x 19,4 սմ.) (իտալերէն):

– Սահակեան Լուսինէ, Սարգսեան Անի, Պաղտասարեան Կորիւն եպս. (աշխատասիրողներ), «Հայոց ցեղասպանութեան զոհ կանանց եւ երեխաների փրկութեան գործը «Տեղեկատու դիւան»ի վաւերագրերում + Զաւէն պատրիարքի զեկոյցը Ազգերի լիկային», խմբագիրներ՝ Ռուբէն Մելքոնեան, Վահրամ Պետրոսեան եւ Վաչէ Բրուտեան, ֆրանսերէն վաւերագիրներու թարգմանիչ՝ Ասիա Ղարիպեան, «Լուսակն» հրատարակչութիւն, Երեւան, 2025 (1918-էն ետք Զաւէն արք. Տէր Եղիայեան պատրիարքի նախաձեռնութեամբ որբախնամ աշխատանքները): Ժողովածուն լոյս տեսած է համագործակցութեամբ Երուսաղէմի հայոց պատրիարքութեան եւ Երեւանի պետական համալսարանի Հայագիտական հետազօտութիւնների հիմնարկի:

– Սարգսեան Սուրէն, «Հայ ազգային-ազատագրական պայքարի 1885-1908 թթ. փուլը հնչակեան գործիչների գնահատմամբ», խմբագիր՝ Գեղամ Յովհաննիսեան, «Մեսրոպ արք. Աշճեան» մատենաշար թիւ 252, ՀՀ ԳԱԱ պատմութեան հիմնարկի հրատարակչութիւն, Երեւան, 2024, 191 էջ (15 x 21 սմ.): Տպագրուած է ՀՀ ԳԱԱ պատմութեան հիմնարկի գիտական խորհուրդին որոշումով: Հեղինակը գիրքը նուիրած է իր Սուրէն եւ Դաւիթ թոռնիկներուն:

– Սարգսեան Սուրէն, «Միհրան Տամատեան», խմբագիր՝ Ալպերթ Խառատեան, «Անտարես» հրատարակչութիւն, Երեւան, 2025, 416 էջ: Հրատարակուած է Երեւանի «Գլաձոր» համալսարանի եւ Սեւծովեան-Կասպեան տարածաշրջանի քաղաքական եւ սոցիալական հետազօտութիւնների հիմնարկի գիտական խորհուրդներուն երաշխաւորութեամբ:

Շարունակութիւնը տեսնել էջ 4

ՀՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱՆՔ

Մայիս ամսուան ընթացքին մեր գրադարանին գրական հաւաքածոն հարստացաւ նոր գիրքերով ու պարբերաթերթերով: Յայտնապէս գնահատելով հեղինակներուն եւ հրատարակիչներուն սիրալիր նուիրումը, կը յայտնենք մեր խորին երախտագիտութիւնը: Ստորեւ կը զետեղենք նուիրուած գիրքերուն ցանկը՝ համառօտ տեղեկութեամբ:

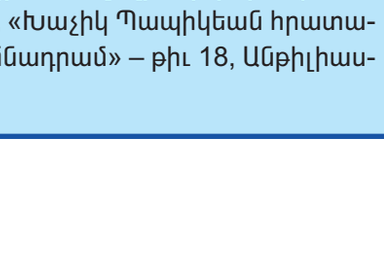

1) «**Աստուածաբանական եւ վարդապետական նիւթեր**», Ա. եւ Բ. հատորներ, հայացուց գերշ. Տ. Մակար արք. Աշգարեան, Հալէպ 2025:

2) «**Պատմութիւն իմաստասիրութեան Բ. հնագոյն յունական բարոյաբանութիւններ, քաղաքագիտութիւն**», Արմէն Ա., Երզնկայ հրատարակչատուն, ԱՔՍՈՐ, 2025:

3) «**Հասկ**», Պաշտօնական ամսագիր Կաթողիկոսութեան Հայոց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ, Թիւ 1-2, Յունուար-Փետրուար, 2025:

4) «**Արցախի դէմ իրականացուած ցեղասպանութեան գիտաժողովի նիւթեր» (21-22 Ապրիլ, 2024)**», «Խաչիկ Պապիկեան հրատարակչական հիմնադրամ» – թիւ 18, Անթիլիաս-2025, 362 էջ:

5) «**Ինքնութեան հակամարտութիւն հայերու եւ թուրքերու միջեւ Օսմանեան կայսրութեան մէջ, 1895-1918**», դոկտ. Հուտա Ֆահս, «Խաչիկ Պապիկեան հրատարակչական հիմնադրամ», թիւ 19, Անթիլիաս-2025, արաբերէնով, 476 էջ:

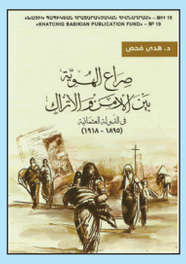

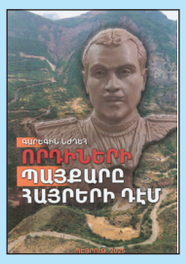

6) «**Որդիների պայքարը հայրերի դէմ**», Գարեգին Նժդեհ, Պէյրութ 2025, 127 էջ:

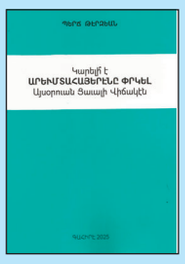

7) «**Կարելի՞ է ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅԵՐԷՆԸ ՓՐԿԵԼ այսօրուան ցաւալի վիճակէն**», Պերճ Թէրզեան, Գահիրէ 2025, 43 էջ:

8) «**Արեան եղբայրութիւն**», Սինան Ճան եւ Արա Հալիժի, թարգմանութիւն՝ Գէորգ Խաթուն Ուանէս, «Ալ-Ֆարապի հրատարակչատուն, Պէյրութ-2025, 311 էջ:

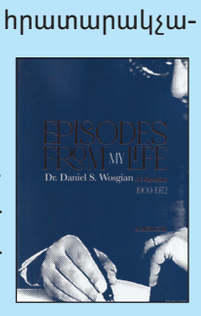

9) «**Դրուագներ իմ կեանքէն**», դոկտ. Դանիէլ Ս. Ոսկեան (Գոյումճեան), յուշագրութիւն, Հայկազեան համալսարանի հրատարակչութիւն, 2025, 283 էջ:

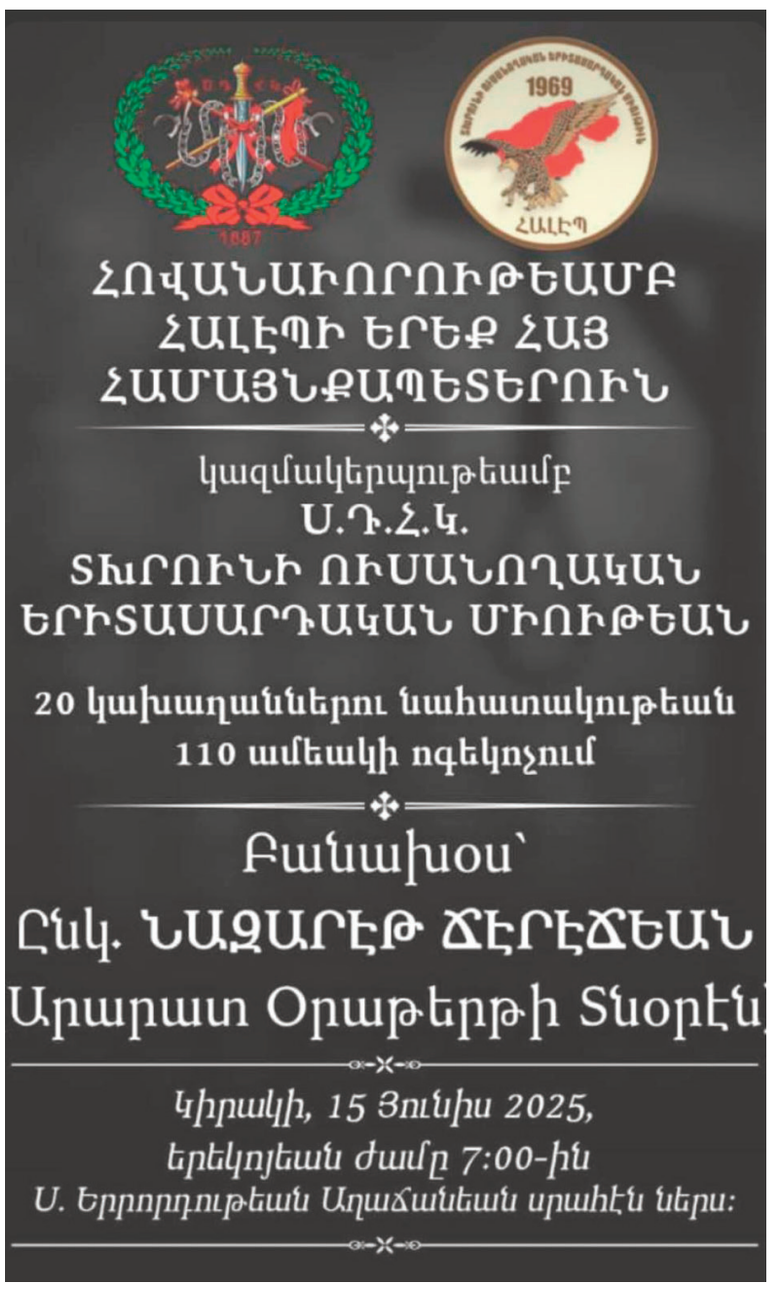

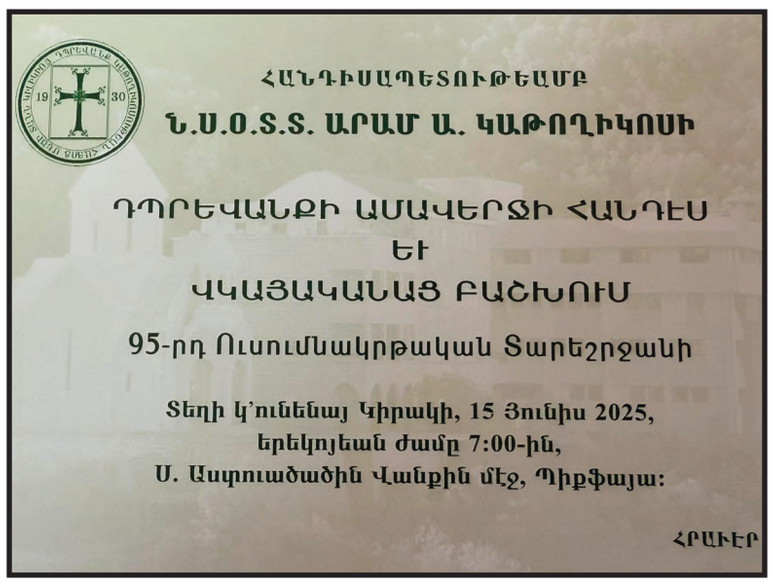

ՄԱՀԱԶԴ

Տիկին Սեդա Ազատեան Տեմիրճեան
Տէր եւ տիկին Ռաֆֆի Պաշեան եւ Թալին Տեմիրճեան
Տէր եւ տիկին Երուանդ Տեմիրճեան եւ Անի Շապազեան
եւ զաւակունք՝ Սարգիս, Անթոնի եւ Ալեքսանտր
Տէր եւ տիկին Ալեքս Տեմիրճեան եւ Անն Ապի Ֆարահ
եւ զաւակունք՝ Ալեքս եւ Անուշքա
Տէր եւ տիկին Սթեֆան Փեթրոսեան եւ Սապին Պաշեան
եւ զաւակունք՝ Նաթալիա եւ Անուշքա
Տէր եւ տիկին Գարլ Պաշեան եւ Թալին Գնաճեան
եւ զաւակը՝ Ռաֆֆի
Տէր եւ տիկին Աւետիս Տեմիրճեան եւ Ռիթա Միսիրեան
եւ զաւակունք՝ Ալիսա, Աւետիս եւ ընտանիք
Նախկին նախարար տիար Յակոբ Տեմիրճեան
եւ զաւակունք՝ Ռաֆֆի, Մարք եւ ընտանիք
Տիկին Սեդա Տեմիրճեան Օղլեան
եւ զաւակունք՝ Նաթալի եւ ընտանիք, եւ Մանուէլ
Հանգուցեալ Զապէլ Տեմիրճեան Գույումճեանի
զաւակներ՝ Կարօ, Յակոբ, Անի, Արլին եւ ընտանիք
Հանգուցեալ Շաքէ Տեմիրճեան Սեֆերեան
Եւ համայն Տեմիրճեան, Ազատեան, Պաշեան, Շապազեան, Ապի Ֆարահ, Փեթրոսեան, Գնաճեան, Միսիրեան, Օղլեան, Գույումճեան, Սեֆերեան ընտանիքներ եւ ազգականներ սրտի դառն կսկիծով կը գուժեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծհօր, աներհօր, եղբօր, հօրեղբօր, մօրեղբօր եւ հարազատին՝

ՍԱՐԳԻՍ ԵՐՈՒԱՆԴ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆԻ

(Ծնեալ՝ 1933)

մահը, որ պատահեցաւ Կիրակի, 8 Յունիս 2025-ին:

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ Չորեքշաբթի, 11 Յունիս 2025-ին, առաւօտեան ժամը 11:00-ին, Անթիլիասի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ մայր տաճարին մէջ:

Ներկայս ընդունիլ իբրեւ մահազդ:

Ցաւակցութիւնները կ'ընդունուին Հինգշաբթի 12 Յունիսին, առաւօտեան ժամը 11:00-էն սկսեալ, մինչեւ երեկոյեան ժամը 7:00, Հ.Բ.Ը.Մ. Տէմիրճեան կեդրոնին մէջ:

ԵՂԱՆԱԿԸ ԱՅՍՕՐ

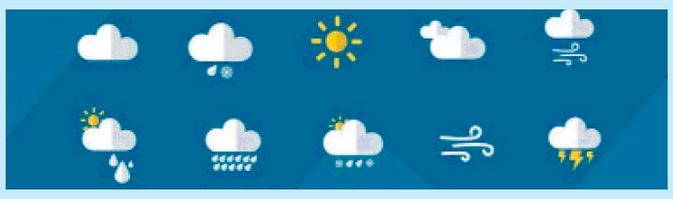

Պէյրութ (արեւոտ)
Ցերեկը 27՝/24՝ գիշերը՝ 69% տամուկ

Երեւան (մասամբ ամպամած)
Ցերեկը 31՝/18՝ գիշերը՝ 23% տամուկ

Հալէպ (արեւոտ)
Ցերեկը 41՝/23՝ գիշերը՝ 19% տամուկ

Դամասկոս (արեւոտ)
Ցերեկը 36՝/19՝ գիշերը՝ 16% տամուկ

Տուպայ (արեւոտ)
Ցերեկը 39՝/31՝ գիշերը՝ 36% տամուկ

Լոս Անճելըս (արեւոտ)
Ցերեկը 26՝/17 գիշերը՝ 56% տամուկ

Սիտնի – վաղը (թեթեւ անձրեւ)
Ցերեկը 15՝/10՝ գիշերը՝ 70% տամուկ

Մոնթեվիտէօ – վաղը (ամպոտ)
Ցերեկը 17՝/11՝ գիշերը՝ 74% տամուկ

ԵՈՒՆԻՖԻԼ-Ի ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԿԵՑՈՒԱԾՔԻ ՓԱՓԿԵՑՈՒՄ

Շարունակուած էջ 1-էն

Նախագահը գնահատեց իր ֆրանսացի պաշտօնակից Էմանուէլ Մաքրոնի թափած ջանքը՝ երաշխաւորելու համար ԵՈՒՆԻՖԻԼ-ի խաղաղապահ ուժերու առաքելութեան երկարաձգումը:

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ-ԲՈՂՈՔԻ ՅԵՏԱՁԳՈՒՄ

Ցամաքային փոխադրութեան ոլորտի աշխատակիցները որոշեցին յետաձգել իրենց այսօր նախատեսուած գործադուլն ու բողոքի արշաւը՝ վարչապետարանին մէջ շարք մը պաշտօնատարներու ներկայութեամբ գումարուած ժողովէն ետք, որուն ընթացքին քննարկուեցան լուծումի շարք մը առաջարկներ: Աշխատանքի նախարար Մոհամմէտ Հայտար իր կարգին հաստատեց, որ պետութիւնն ու ցամաքային փոխադրութեան ոլորտին աշխատակիցները համաձայնութեան յանգած են՝ չեղարկելու որոշ տուրքեր, մինչ ելեւմուտքի նախարարը կը մշակէ յատուկ ուսումնասիրութիւն մը՝ գործադրութեան դնելու երթեւեկութեան նոր օրէնքը: Իսկ Աշխատաւորական ընդհանուր համադաշնակցութեան նախագահ Պըշարա Ասմար կառավարութեան կոչ ուղղեց ժողովուրդը նոր տուրքերով խեղդելու փոխարէն տուրքեր սահմանելու ծովեզերեայ հանրային սեփականութիւններու գործածութեան համար եւ աշխուժացնելու մաքսային ծառայութիւններուն աշխատանքը:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շարունակուած էջ 3-էն

Տպագրուած է Թեքէեան մշակութային միութեան Ա.Մ.Ն.ի եւ Գանատայի Կեդրոնական վարչութեան մեկենասութեամբ:

– Քասունի Երուանդ Հ., «Հարիւրամեայ ատենագրութիւնը՝ ուղեցոյց եւ առաջնորդ», հրատարակութեան պատրաստութիւն՝ Մերձաւոր Արեւելքի Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու Միութեան Հրատարակչական գրասենեակի, տպարան Design Kesdenian, Պէյրութ, 2024, 168 էջ (17 x 24 սմ.) (Հայ աւետարանական եկեղեցիներու 5-10 Յուլիս 1922-ին Սթամպուլի մէջ կայացած համաժողովին ատենագրութիւնը, անոր բովանդակութեան վերլուծութիւնը, առնչակից 8 յաւելուածներ ու այլ նիւթեր, մեծաքանակ ծանօթագրութիւններ, անգլերէն եւ արաբերէն ամփոփումներ, հեղինակին գիտական կենսագրութիւնը եւ լոյս ընծայած կամ աշխատասիրած հրատարակութեանց ամբողջական ցանկը): Հեղինակը ժողովածուն ձօնած է հայագիտութեան իր մենտորին՝ մեծ հօրը՝ վերապատուելի փրոֆեսոր Եղիա Ս. Քասունիի (1894-1959) վաստակաշատ յիշատակին՝ ծննդեան 150-ամեակին առիթով: Հրատարակութեան պատրաստութեան եւ տպագրութեան նիւթական պատասխանատուութիւնը սիրայօժար ստանձնած է Ամերիկայի Հայ աւետարանչական ընկերակցութիւնը:

– Օտեան Երուանդ (Odian Yervant), «Տասներու տարի Պոլսէն դուրս, 1896-1908» (Twelve Years away from Constantinople, 1896-1908), անգլերէնի թարգմանեց Նանոր Գպրանեան, հրատարակիչ՝ «Կոմիտաս» հիմնարկ, Լոնտոն, 2025, xx + 274 էջ (նախաբան, թարգմանիչին կենսագրութիւնը) (անգլերէն):

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԱՅՍՕՐ

12 Յունիս 2025: Տարուան 163-րդ օրն է:
2025-ի աւարտին կը մնայ 202 օր:

Դէպքեր-տօներ

1991 - Պորիս Ելցինը ժողովրդական քուէարկութեամբ դարձաւ Ռուսիոյ առաջին նախագահը: Ելցինի առաջնորդութեամբ սկսաւ Խորհրդային միութեան փլուզումը եւ 1991-ի Դեկտեմբերին Ռուսաստանը յայտարարեց իր անկախութիւնը:

1952 - Գահիրէի Ալ Ազհար համալսարանը, մահմետական աշխարհի մեծ եւ ազդեցիկ աստուածաբանական կեդրոնը, հրապարակեց Քուրանի մեկնաբանութիւնը, արգիլելու կանանց իրաւունքները քուէարկելու եւ խորհրդարան մուտք գործելու վերաբերեալ:

1867 - Աւստրո-Հունգարական կայսրութիւն: Այս համատեղ պետութիւնը ստեղծուեցաւ Աւստրիա կայսրութեան եւ Հունգարիոյ Թագաւորութեան միաւորմամբ՝ նպատակ ունենալով լուծել երկու երկիրու միջեւ քաղաքական ու ազգային հակասութիւնները:

Պրազիլ – Սիրահարներու Օր, Պրազիլի մէջ սիրահարներու օրը կը նշուի Յունիս 12-ին, Սուրբ Անթոնիոյի (Santo Antɛnio) նախօրէին, որ կը ճանչցուի որպէս սիրոյ, ամուսնութեան եւ զոյգերու սուրբը:

Փարակուէյ – Խաղաղութեան Օր, 1870-ին Տրիփլէ դաշինքի պատերազմը՝ Պրազիլ, Արժանթին եւ Ուրուկուէյ ընդդէմ Փարակուէյի, աւարտեցաւ հսկայական մարդկային կորուստներով եւ երկիրը քայքայող հետեւանքներով: Խաղաղութեան Օրը կը նշէ այն պահը, երբ Փարակուէյը վերադարձաւ խաղաղութեան եւ սկսաւ վերականգնել ազգային ինքնութիւնը:

Ֆիլիփին - Անկախութեան Օր, 1898: երկար ժամանակ Սպանիոյ գաղութ ըլլալէ ետք, Ֆիլիփինը յայտարարեց իր անկախութիւնը Էմիլիօ Ակինալտոյի ղեկավարութեամբ՝ Կավիթէ նահանգին մէջ:

Ֆինլանտա – Հելսինքիի Օր, կը նշուի քաղաքի հիմնադրութեան օրը՝ 1550 թուականին, երբ Շուէտի թագաւոր Կուսթաւ Վազան հիմնեց քաղաքը՝ իբրեւ առեւտրական կեդրոն: Ժամանակի ընթացքին Հելսինքին վերածուեցաւ Ֆինլանտայի մայրաքաղաքի:

Ծնունդներ

1881 - Մաքս Մաքսուտեան, ֆրանսահայ դերասան:

1924 - Ճորճ Հերպըրթ Ուոքըր Պուշ, Միացեալ Նահանգներու 41-րդ նախագահը (1989–1993):

1930 - Սեպուհ Լեւոնի Աբգարեան, հայազգի երգահան, երգիչ, խմբավար, ռատիոհաղորդավար, «ԳՈՀԱՐ» սիմֆոնիկ նուագախումբի եւ երգչախումբի խմբավար, գեղարուեստական ղեկավար:

1972 - Գոռ Վարդանեան (իրական անունը՝ Արմէն), դերասան, բեմադրիչ, արտադրիչ, Հայաստանի Թաքուանտօ քարաթէի ֆետերասիոնի նախագահ:

1951 - Անդրանիկ Նահապետի Մարգարեան, հասարակական-քաղաքական գործիչ, Հայաստանի վարչապետ (2000-2007), ՀՀԿ նախագահ:

Մահեր

816 - Լեւոն Գ., եղած է Հռոմի պապ 795-էն մինչեւ 816 թուականները:

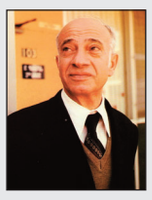

1990 - Մուշեղ Իշխան (Մուշեղ Սրապիոնի Ճենտերեճեան), բանաստեղծ, արձակագիր, թատերագիր, գրաքննադատ, հրապարակախօս ու մանկավարժ:

1993 - Մոնթէ Մելքոնեան (մարտական անունը՝ Աւօ), (1957-1993), Հայաստանի ազգային հերոս, Արցախի հերոս:

1913 - Ալեքսանտր Փաւլովիչ Չեխով, ռուս վիպասան, հրապարակախօս, յուշագիր:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ողբացեալ **ՇԱՔԷ ՍԱՆՈՍԵԱՆ**ի մահուան տխուր առիթով, **Հ.Մ.Մ Պէյրութի վարչութիւնն ու Սկաուտական խորհուրդը** խորապէս կը վշտակցին ողբացեալի ընտանեկան պարագաներուն, ի մասնաւորի՝ **տէր եւ տիկին ընկեր Սամօ եւ Թալին Սանոսեան**ներուն: